

राजस्व न्यायाधिकरण काठमाडौं

इजलास

माननीय अध्यक्ष श्री किशोर सिलवाल
राजस्व सदस्य श्री जीवन कुमार घिमिरे
लेखा सदस्य श्री डम्बर बहादुर कार्की

फैसला

सम्बत् २०७४ सालको मुद्दा नं.०७४-RB-००२३

निर्णय नं. ८४

मुद्दा:-अग्रीमकर(२०६८/०६९)।

साविक काठमाण्डौ जिल्ला, का.म.न.पा., सीतापाईला चोकमा रहेको क्लिन इनर्जी डेभलपमेन्ट बैंक लिमिटेड गाभिई हाल काठमाण्डौ जिल्ला, का.म.न.पा.,वडा नं. ११ बबरमहलस्थित एनएमबि बैंक लिमिटेड(स्थायी लेखा नं. ३०२३०६९०९) को तर्फबाट ऐ. का अधिकार प्राप्त प्रमुख कार्यकारी अधिकृत सुनिल के.सी.....१

} पुनरावेदक

विरुद्ध

ठूला करदाता कार्यालय, हरिहरभवन, ललितपुर.....१

} प्रत्यर्थी

शुरु निर्णय गर्ने कार्यालय र पदाधिकारी

निर्णय गर्ने पदाधिकारी: प्रमुख कर प्रशासक श्री शोभाकान्त पौडेल
कार्यालयको निर्णय मिति:-२०७२/११/११

निर्णय गर्ने कार्यालय:- ठूला करदाता कार्यालय, ललितपुर

प्रशासकिय पुनरावलोकनको निर्णय गर्ने कार्यालय र पदाधिकारी

निर्णय गर्ने पदाधिकारी: महानिर्देशक श्री चुडामणि शर्मा

निर्णय मिति: २०७३।११।१२

निर्णय गर्ने कार्यालय: आन्तरिक राजस्व विभाग, काठमाण्डौ

यसमा ठूला करदाता कार्यालय, हरिहरभवन, ललितपुर समेतको निर्णय उपर राजस्व न्यायाधिकरण ऐन, २०३१ को दफा ६ (१) र आयकर ऐन २०५८ को दफा ११६ बमोजिम पर्न आएको प्रस्तुत पुनरावेदनपत्र यसै न्यायाधिकरणको क्षेत्राधिकार भित्रको रही संक्षिप्त तथ्य एवं ठहर यस प्रकार रहेको छ ।

तथ्य खण्ड

१. करदाता क्लिन इनर्जी डेभलपमेन्ट बैंक लिमिटेडले आ.व. २०६८/०६९ को आय विवरण आयकर ऐन, २०५८ को दफा ९९ बमोजिम कर निर्धारण गरी सोही ऐनको दफा ९६ अनुसार करयोग्य आय रु. १७,१२,२४,९१४।- देखाई ठूला करदाता कार्यालय, हरिहरभवन, ललितपुरमा मिति २०६९/०९/१६ मा विवरण पेश गरेको ।
२. करदाताको आ.व. २०६८/०६९ को आय विवरण कर परीक्षणको सिलसिलामा करदाताबाट आय विवरणसाथ प्राप्त अन्य कागजातको अध्ययन, छानविन तथा हिसाब किताबको परीक्षण गर्दा आयकर ऐन, २०५८ बमोजिम कट्टी गर्न नपाउने खर्चहरू दावी भएको, व्यवसायको मुनाफा र लाभतर्फ गणना हुनुपर्ने रकम समावेश भएको नदेखिएको तथा भुक्तानीमा अग्रिम कर कट्टी गर्नुपर्ने भुक्तानीमा अग्रिम कर कट्टी गरेको नपाइएकोले सोही ऐनको दफा १०१ बमोजिम संशोधित योग्य आय कायम गर्नुपर्ने भएकोले सो बमोजिम गर्नु नपर्ने कुनै ठोस सबुद प्रमाण भए पत्र प्राप्त भएको मितिले १५ (पन्ध्र) दिनभित्र पेश गर्न आयकर ऐन २०५८ को दफा १०१ (६) बमोजिम विस्तृत व्यहोरा खुलाई ठूला करदाता कार्यालय, हरिहरभवन, ललितपुरबाट करदाताको नाममा मिति २०७२/१०/१८ मा सूचना जारी भएको ।
३. ठूला करदाता कार्यालय, हरिहरभवन, ललितपुरबाट मिति २०७२/१०/१८ मा जारी भएको सूचना करदाताले मिति २०७२/१०/२५ मा सूचना बुझी लिएको ।
४. करदाताले मिति २०७२/१०/२५ मा बुझी लिएको सूचनाको जवाफ मिति २०७२/११/०५ मा पेश गरेको ।
५. करदाता क्लिन इनर्जी डेभलपमेन्ट बैंक लिमिटेडको आ.व. २०६८/०६९ का लागि रु.१७,५४,०९,९२३।६६करयोग्य आय कायम गरी आयकर ऐन, २०५८ को दफा १०१ बमोजिम कर अधिकृतले संशोधित कर निर्धारण गरी सोही ऐनको दफा १०२ बमोजिम करदातालाई सूचना दिने भन्ने समेत तथा भुक्तानीमा अग्रिम कर कट्टी तर्फ पोसाक भत्ता वापतको रकम कर्मचारीको रोजगारीको आय गणना गरी कर कट्टा गर्ने, लेखा परीक्षण शुल्क र अन्य शुल्कमा, भुक्तानी व्याज रकममा अग्रिम कर कट्टा गर्ने, दम्पति सुविधा लिएको महिला कर्मचारीले १० प्रतिशत छुट सुविधा नपाउने भन्ने समेत व्यहोराको ठूला

करदाता कार्यालय, हरिहरभवन, ललितपुरबाट मिति २०७२/११/११ मा भएको निर्णय पर्चा एवं मिति २०७२/११/१२ मा जारी संशोधित कर निर्धारणको आदेश ।

६. ठूला करदाता कार्यालय, हरिहरभवन, ललितपुरले मिति २०७२/११/१२ मा जारी गरेको आ.व. २०६८/०६९ को आयकर तर्फको संशोधित कर निर्धारण आदेश एवं निर्णयमा चित्त नबुझाई क्लिन इनर्जी डेभलपमेन्ट बैंक लिमिटेडले प्रशासकीय पुनरावलोकनका लागि मिति २०७३/०१/०९ मा आन्तरिक राजस्व विभागमा पेश गरेको निवेदन ।
७. यसमा शुरू कार्यालयको निर्णय कानूनसम्मत नै रहेको हुँदा निवेदकको जिकिर नपुग्ने ठहर्छ भन्ने समेत व्यहोराको आन्तरिक राजस्व विभागका महानिर्देशकबाट मिति २०७३/११/१२ मा भएको निर्णय ।
८. प्रत्यर्थी कार्यालयबाट मिति २०७२।११।१२ मा जारी गर्नु भएको अग्रिम कर दाखिला गर्न दिएको आदेश एवं सोसँग सम्बन्धित निर्णय पर्चा तथा सोलाई सदर गर्ने विभागको मिति २०७३।११।१२ को निर्णय बदर गरी न्याय पाउँ भन्ने समेत व्यहोराको जिकिर लिई करदाताको तर्फबाट मिति २०७४/४/१६ मा पुनरावेदन पत्र दर्ता भएको ।
९. यसमा मुलुकी ऐन, अ.व. २०२ नं. बमोजिम छलफलको प्रयोजनार्थ विशेष सरकारी वकिलको कार्यालयलाई पेशीको सूचना दिई नियमानुसार पेश गर्नु भन्ने यस न्यायाधिकरणको मिति २०७५/०३/०४ मा भएको आदेश ।

ठहर खण्ड

१०. नियम बमोजिम पेसीसूचिमा चढी पेश हुन आएको प्रस्तुत मुद्दामा पुनरावेदक पक्षबाट उपस्थित विद्वान अधिवक्ता श्री सुरज श्रेष्ठ अग्रिम आयकर तर्फ प्रचलित कानून बमोजिम कर कट्टा गर्नुपर्नेमा कट्टी गरी दाखिला गरिएको र गर्न नपर्ने शीर्षकहरूमा मात्र कट्टा नगरिएकोमा सबै शीर्षकहरूमा कर कट्टी गर्नुपर्छ भनी प्रत्यर्थीबाट भएको निर्णय त्रुटीपूर्ण छ तथा सोही आधारमा लगाइएको शुल्क एवं व्याज समेत लाग्नु पर्ने होइन भनी बहस प्रस्तुत गर्नुभयो ।
११. त्यसैगरी प्रत्यर्थी तर्फबाट उपस्थित विशेष सरकारी वकील कार्यालय काठमाडौंका विद्वान शाखा अधिकृत श्री नगेन्द्र लम्सालले अग्रिम कर कट्टी गरी दाखिला गर्नुपर्ने शीर्षकहरूमा कर कट्टी नगरेको र केहीमा कट्टी रकम दाखिला नगरेको कारणले कर, जरिवाना र शुल्क लगाउने गरी भएको प्रत्यर्थीको निर्णय कानूनसम्मत र वस्तुगत भएको हुँदा सदर हुनुपर्छ भन्ने बहस जिकिर प्रस्तुत गर्नु भयो ।
१२. पुनरावेदकका तर्फबाट लिईएका पुनरावेदन जिकिरहरू, दुवै तर्फका विद्वानहरूबाट प्रस्तुत बहस बुँदाहरू र मिसिल संलग्न कागज प्रमाणहरूको अध्ययन गरी हेर्दा यसमा शुरू ठूला करदाता कार्यालय ललितपुरको निर्णय तथा सोलाई समर्थन गर्ने गरी भएको आन्तरिक

राजस्व विभागको निर्णय मिलेको छु छैन ? पुनरावेदकको जिकिर पुग्न सक्ने हो होइन ? भनी निर्णय दिनुपर्ने देखिन आयो ।

१३. सोबमोजिम निर्णय तर्फ विचार गर्दा आयकर ऐन, २०५८ को परिच्छेद-१७ भुक्तानीमा कर कट्टी अन्तर्गत दफा ८७, ८८ र ८९ बमोजिम रोजगारदाता वा भुक्तानी दिने दायित्व भएका ब्यक्तिले भुक्तानी दिदा तोकिएको दरमा अग्रिम कर कट्टी गरी राजस्व खातामा दाखिला गर्नुपर्ने प्रावधान रहेकोमा तोकिएको दरले कर कट्टी नगर्ने, कर कट्टी गरेको मध्ये आंशिक रकम मात्र दाखिला गर्ने, विलम्ब गरी दाखिला गर्ने गरेको देखिएमा सम्बन्धित कर प्रशासनले लेखापरीक्षण गर्दा प्राप्त तथ्यांकका आधारमा कट्टा नगरेको हकमा कट्टी गर्न लगाउने, दाखिला नगरेको हकमा दाखिला गर्न लगाउने र सोमा आयकर ऐन, २०५८ बमोजिम ब्याज एवं शुल्क समेत गणना गरी कर दायित्व यकिन गर्ने कानूनी प्रावधान अनुसार प्रत्यर्थी कार्यालयबाट भएका अग्रिम कर निर्धारण सम्बन्धि निम्न विषयहरूमा हेर्दा:-

क) महिला कर्मचारीलाई छुट सुविधा सम्बन्धमा:- महिला कर्मचारीहरूको पारिश्रमिक आयमा लाग्ने करमा १० प्रतिशतले घटी कर तिर्ने गरी सुविधा दिएकोलाई प्रत्यर्थीहरूले अमान्य गरी दम्पति सुविधा लिएका महिला कर्मचारिले उक्त सुविधा नपाउने भन्ने अर्थमा कर निर्धारण गरेको देखियो । ऐनको अनुसूचि-१ को दफा १(११) मा पारिश्रमिक आय मात्र भएका महिलाको आयमा लाग्ने आयकरमा १० प्रतिशतले छुट पाउने भन्ने स्पष्ट व्यवस्था गरेको देखिन्छ । प्रत्यर्थी कार्यालयले पारिश्रमिक आय बाहेक अन्य श्रोतबाट समेत आय आर्जन भएको प्रमाणित गर्न सकेको अवस्था देखिदैन । महिलाहरूमा उद्यमशिलता बृद्धिहोस र आत्मनिर्भरता कायम हुन सकोस भन्ने समेतको अभिप्रायले विधायिकाले दिएको यसप्रकारको सुविधालाई अन्यथा अर्थ गरी कर सुविधाबाट बन्चित गर्नु विशेष संरक्षणको संवैधानिक मान्यता तथा सम्बन्धित कानूनी व्यवस्था विपरीत हुन जान्छ । आयकर निर्देशिका २०६६ (संशोधन २०६८) को पृष्ठ १५४ मा उदाहरणसहित सो सुविधा दिन मिल्ने गाइडलाइन आन्तरिक विभागबाट जारी भएको स्थितिमा दम्पति सुविधा लिएका महिला कर्मचारिहरूले १० प्रतिशत कर छुटको सुविधा नपाउने भन्नु न्याय संगत हुँदैन । कानूनको सम्बन्धित दफाको प्रतिबन्धात्मक वाक्यांशमा यो यस्तो अवस्थामा नपाउने भनी स्पष्ट रूपमा व्यवस्था गरेको अवस्थामा बाहेक कानूनमा लेखिएको व्यवस्थालाई अन्यथा अर्थ गरी अर्थात दम्पति सुविधा लिएका महिला कर्मचारीहरूले तिर्नुपर्ने करमा १० प्रतिशत कर छुट नपाउने भन्ने अर्थ गरी सो सुविधाबाट बन्चित हुने गरी भएको उक्त सम्बद्ध निर्णय कानून, सद्विवेक र न्यायका मान्य सिद्धान्त प्रतिकूल भएको देखिन आयो । अतः उक्त निर्णय उल्टी भइ पुनरावेदकले महिला कर्मचारीहरूलाई तलव सुविधा वापतको रकम भुक्तानी गर्दा लाग्ने करमा १० प्रतिशत कर छुट पाउने मान्यताका आधारमा तलव भुक्तानी गरेको कानूनसम्मत नै देखियो ।

ख) पोशाक खर्चमा अग्रिम कर सम्बन्धमा:— बैंकमा आउने ग्राहकलाई कर्मचारी पहिचान गर्न सरल होस र गलत मान्छेबाट ठगिन नपरोस भनेर पोशाकको ब्यबस्था गरेको, यी पोशाक कार्यालय प्रयोजन बाहेकमा उपयोग नहुने भएकाले रोजगारीको आयमा समावेश गर्न नपर्ने तथा पोशाक प्राप्त गर्ने सबै कर्मचारी २५ प्रतिशत करको गणना गरेको समेत त्रुटिपूर्ण छ भनी पुनरावेदकले जिकीर लिएकोमा, आयकर ऐन, २०५८ को दफा ८(२) खण्ड (क), (ख) र (छ) बमोजिम रोजगारदाताबाट प्राकृतिक ब्यक्तिलाई आय वर्षमा दिईएका भुक्तानीहरू पारिश्रमिक गणना गर्दा समावेश गर्नुपर्नेछ भनी स्पष्ट कानूनी ब्यबस्था भएकाले समावेश गरेको देखिन्छ । यसर्थ, पोशाक खर्चमा अग्रिमकर गणना हुन नहुने भन्ने पुनरावेदकको जिकिरसँग सहमत हुन सकिएन तथापी उक्त पोशाक खर्च वापत प्राप्त रकमलाई पारिश्रमिक आयमा गणना गरी अग्रिम कर कट्टी माग गर्दा कर्मचारीलाई एकमुष्ट २५ प्रतिशतका दरले कर लगाएको शुरु कार्यालयको निर्णय र सोलाई समर्थन गर्नेगरी भएको आन्तरिक राजस्व विभागको निर्णय मिलेको नदेखिँदा सो हदसम्म बदर हुने ठहर्छ । अब यस प्रकार एकमुष्ट कर नलगाई प्रत्येक कर्मचारीको ब्यक्तिगत पारिश्रमिक आय गणना गर्दा पोशाक रकम समेत समावेश गरेर आय यकीन गरी ऐन बमोजिम पाउने छुट समेत दिई करको गणना गर्नु भनी शुरु कार्यालयमा लेखी पठाउने ठहर्छ ।

ग) लेखापरीक्षण र अन्य शूलकमा अग्रिम कर कट्टी:- लेखा परीक्षण खर्च लेखा परीक्षण कार्य सम्पन्न गर्नको लागि लेखापरिक्षक नियुक्ति गर्दा भएका सम्झौताका शर्त अनुसार खर्च हुने देखिन्छ । सम्झौतामा उल्लेख भएका शर्त अनुसारका सबै रकम लेखा परीक्षकको सुविधा अन्तर्गत पर्ने र यी रकमहरू भुक्तानी गर्दा ऐनको दफा ८८ (१) अनुसार अग्रिम कर कट्टी गर्न पर्ने देखिँदा पुनरावेदकको पुनरावेदन जिकिरसँग सहमत हुन सकिएन ।

घ) ब्याजमा कर कट्टी सम्बन्धमा:- करदाताले Nepal Red Cross society and Health Research & social Development Forum लाई भुक्तानी गरिएको ब्याजमा कर कट्टी गरी दाखिला गरेको नदेखिएको भनी प्रत्यर्थी कार्यालयबाट भुक्तानी गरिएको ब्याजमा कर समेत माग गरेकोमा पुनरावेदकले ती निकायलाई भुक्तानी गरिएको ब्याज रकममा कानून बमोजिम कर कट्टी गरी दाखिला गरिसकेको प्रमाण अभिलेख पुनः छानविन गर्दा फेला परेकोले यस शिर्षकमा माग भएको कर, शूलक र व्याज हटाई पाउँ भन्ने जिकिर लिएको देखिन्छ । पुनरावेदकले पुनरावेदनपत्र साथ पेश प्रमाणको अवलोकन गर्दा आन्तरिक राजस्व विभागको वेवसाइटबाट नै प्राप्त भएको TDS Transaction Information मा Nepal Red Cross society and Health Research & social Development Forum को Interest Tax कट्टा भएको विवरण देखिँदा भुक्तानी गरेको ब्याजमा कर कट्टी गर्नुपर्ने गरी भएको प्रत्यर्थी कार्यालयको निर्णय सोहदसम्म उल्टी हुने देखिन्छ ।

१४. अतः माथि उल्लिखित आधार र कारणबाट पुनरावेदक करदाताको आ.व. २०६८।०६९ को अग्रिमकर निर्धारणका सम्बन्धमा ठूला करदाता कार्यालय, ललितपुरको मिति २०७२।११।११ को निर्णय र सोलाई समर्थन गर्ने गरी आन्तरिक राजस्व विभागको २०७३।११।१२ को निर्णयमा ब्याज भुक्तानीमा अग्रिम कर कट्टी माग गरेको र महिलाको पारिश्रमिक आयको तिर्नुपर्ने करमा १० प्रतिशत छुट नदिई गरेको निर्णय सो हदसम्म मिलेको नदेखिदा केही उल्टी हुने ठहर्छ ।

त्यसैगरी सोही निर्णयमा अग्रिम कर तर्फ कर्मचारी पोशाक खर्च रकमलाई पारिश्रमिक आय कायम गरी अग्रिम कर कट्टी माग गर्दा कर्मचारीको व्यक्तिगत पारिश्रमिक आयमा गणना गरी जो जसलाई जे जति कर लगाउनु पर्ने हो सो नगरी एकमुष्ट २५ प्रतिशतका दरले अग्रिम कर माग गर्ने गरी गरेको निर्णय मिलेको नदेखिँदा बदर गरिदिएको छ । यस विषयमा अब जो जे बुझ्नु पर्छ बुझी पुनः निर्णय गर्नु भनी मिसिल ठूला करदाता कार्यालय, ललितपुरमा पठाइदिने ठहर्छ । अरुमा पुनरावेदकको पुनरावेदन जिकिर पुग्न सक्दैन । अरुमा तपसीलबमोजिम गर्नु ।

तपसील

माथि ठहर खण्डमा पुनरावेदक करदाताको आ.व. २०६८।०६९ को अग्रिमकर निर्धारणका सम्बन्धमा ठूला करदाता कार्यालय, ललितपुरको निर्णय र सोलाई समर्थन गर्ने गरी आन्तरिक राजस्व विभागबाट भएको निर्णयमा ब्याज भुक्तानीमा अग्रिम कर कट्टी माग गरेको र महिलाको पारिश्रमिक आयको तिर्नुपर्ने करमा १० प्रतिशत छुट नदिई गरेको निर्णय सो हदसम्म मिलेको नदेखिँदा केही उल्टी हुने ठहरेकोले सो विषयमा करदाताले राखेको रकम कानूनको म्यादभित्र नियमानुसार फिर्ता दिनु वा अर्को आर्थिक वर्षको कर रकममा मिलान गरिदिनु भनी शुरु कार्यालयलाई लेखी पठाइदिनु..... १

माथि ठहर खण्डमा अग्रिम कर कट्टी तर्फ कर्मचारी पोशाक खर्च रकमलाई पारिश्रमिक आय कायम गरी अग्रिम कर कट्टी माग गर्दा कर्मचारीको व्यक्तिगत पारिश्रमिक आयमा गणना गरी जो जसलाई जे जति कर लगाउनु पर्ने हो सो नगरी एकमुष्ट २५ प्रतिशतका दरले अग्रिम कर माग गर्ने गरि गरेको निर्णय मिलेको नदेखिँदा बदर गरिदिएको छ । यस विषयमा अब जो जे बुझ्नु पर्छ बुझी पुनः निर्णय गर्नु भनी मिसिल ठूला करदाता कार्यालय, ललितपुरमा पठाइदिने ठहरेकोले सो विषयमा फैसलाबमोजिम पुनः निर्णय गरी पुनरावेदक करदातालाई जानकारी दिनु भनी प्रत्यर्थी कार्यालयमा लेखि पठाउनु..... २

विशेष सरकारी वकीलको कार्यालय, काठमाण्डौलाई फैसलाको जनाउ दिनु..... ३

सरोकारवाला पक्ष नक्कल माग गर्न आए नियमानुसार नक्कल दिनु..... ४

फैसलाको विद्युतीय प्रति अपलोड गरी प्रस्तुत मुद्दाको दायरीको लगत कट्टा गर्नु र शुरु तथा रेकर्ड मिसिल नियमानुसार गरी अभिलेख शाखामा बुझाई दिनु..... ५

डम्बरबहादुर कार्की
(लेखा सदस्य)

उक्त रायमा हाम्रो सहमति छ ।

जीवन कुमार घिमिरे
(राजस्व सदस्य)

किशोर सिलवाल
(अध्यक्ष)

फैसला तयारीमा सहयोग गर्नुहुने:-

शाखा अधिकृत: श्री रबी न्यौपाने

कम्प्यूटर टाइप: श्री प्रदिप तिवारी

इतिसम्बत २०७५ साल फागुन २१ गतेरोज ३ शुभम.....